

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbija vsak četrtek in večja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge tuzemstvene dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Deležniki Katoliškega tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Korodška cesta št. 6. — Rokopisni se ne vračajo. — Upravništvo Korodška cesta št. 6, vnaprejšnja naročnina, inšertate in reklamacije. — Za inšertate se plačuje ed enostopno politivrete za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inšertati se sprejemajo do zveče s jutraj. — Reklamske reklamacije so poštno preste.

Avstrijsko-ogrška nagodba in težnje kmečkega stanu.

Avstrijski in ogrski ministrski predsednik sta predložila 16. oktobra obema zbornicama na Dunaju in v Budimpešti nagodbo, ki naj postane zakon za naše in ogrsko ozemlje. Ta nagodba je največje važnosti za državo v notranjih zadevah in nasproti drugim državam. Obsega vse strani javne politike v obeh delih zedinjenih dežel; določa se natanko carinska in trgovinska zveza med Avstrijo in Ogrsko, obrtna in industrijska politika, železniški tarifi, gradnje železnice Novomesto-Metlika-Karlovec, železniška zveza z Dalmacijo in užitnina. Natanko se odredijo določila zastran prometa z živino, zboljšajo se uredbe glede vinskega zakona in borze; o sporih med vladama, ki se tičejo nagodbe, odločuje, če se ne doseže sporazumljenje, posebno razsodišče. Važna je tudi za avstrijske dežele finančna stran nagodbe, kvota in pa bančno vprašanje. To so glavne točke cele nagodbe.

Kolikor zadeva nagodba težnje kmečkega stanu, se lahko že na prvi pogled zapazi, da nagodba ne vstreza docela zahtevam agrarnih zastopnikov, da si se mora priznati, da je v marsikaterih točkah ugodna za poljedelsko gospodarstvo v Avstriji. Zlasti se ugotovi, da obvezne pogodbe sistem carinsko in trgovinsko-politične skupnosti in se zajamči vzdrževanje enotne carinske meje; nobeno državno ozemlje ne more svojevoljno izpreminjati tarifa, kar je važno za prevažanje pridelkov, zlasti moka je južne dežele po avstrijskem ozemlju. Za slovensko ozemlje je važen načrt železniške zgradbe Novomesto na Karlovec in pa zveza z Dalmacijo. S to novo železnico se bo odprla slovenskemu ozemlju nova pot proti Hrvaški in Dalmaciji. Za to pridobitev gre hvala spretni politiki Slovenskega kluba.

Pozdravljati moramo pa iz agrarnega stališča nova živnozdravniška določila. Ta postava bo vsaj deloma obvarovala naše dežele velike škode od strani ogrskega živinskega prometa in pa živinskih kug, ki se zanašajo v naše kraje zlasti iz ogrskih dežel. Le prašiči, kateri so za kolino, in seveda zdravi, se smejo uvažati le na trge, kjer imajo klavnice, t. j. torej le v večja mesta. Prešiče za rejo se sme uvažati le na podlagi dovoljenja za posamezne slučaje, in sicer se mora dokazati potom opazovanja v 40 dneh, da ni nevarnost, da bi se širila kuga. S to do-

ločbo se pač ovira precej uvoz ogrske živine, kar je za naše živinorejce precejšnji dobiček, ker ostane živina na boljši ceni. Zahtevam naših kmečkih poslancev, da bi se popolnoma zaprla meja radi uvoza živine, se ni ugodilo radi splošne mejsebojne skupnosti obeh državnih delov.

Določila glede vinskega zakona vstrežajo našim vinogradnikom. Posebno pri nas vemo iz skušnje, da se celo v vinske kraje uvažajo iz Ogrskega jako mnogo cenega vina, ki pa nima radi tega velike cene, ker je ponarejeno. Vsled te cene trpi naš vinogradnik, ker ne more prodati domačega pristnega pridelka. Na Ogrskem se je pa do sedaj lahko ponarejalo vino, ker niso strogo pazili na to; sedaj se je vlada zavezala, da uvede tudi tam zakon, ki naj prepreči ponarejanje vina. Če se bode ogrska vlada strogo držala teh naredb, bo za naše vino boljše, toda mi imamo z Ogrsko v takih zadevah slabo skušnjo. Avstrija bode morala paziti, da se bode izvrševalo tudi na Ogrskem, kar se je določilo za oba dela.

Ta točka tudi naglašja, da morate obe vladi izdati enotna določila, ki prepovedujejo sploh vsako ponarejanje poljedelskih pridelkov in da se strogo pazi na borzo, ki zlasti na Ogrskem mnogokrat škodi poljedelcem, ker z nepošteno konkurenco določuje cene teh pridelkov.

Če se primerjamo finančno stran nagodbe in pa kvoto, katera bode za avstrijske dežele za 2 odstotka manjša, vidimo, da se je načrt nagodbe vsaj nekoliko zboljšal. Seveda te pridobitve še za tostranske dežele nikakor niso v pravem razmerju z onostransko državo. Za korak smo vsaj na boljšem. Nagodba je za celo državo velikega političnega pomena; ker je nekoliko boljša od prejšnjih, je ne smemo takoj odkloniti. Ker pa obsega važne točke širše državne politike, prepuščamo docela svojim državnim poslancem konečno sodbo o njej in pa sklep o glasovanju za njo ali proti njej. Prepričani smo pa, da bodo vodile naše poslance Slovenskega kluba in zlasti zastopnike Kmečke zveze le misli na državne potrebe, pa težnje slovenskega naroda in pa kmečkega stanu posebej. Če je pa vladi toliko na ureditvi državnih potrebščin, mora skrbeti tudi, da se ugotovi potrebnost slovenskega naroda, da se uresniči vendar enkrat večne želje Slovencev, po pravičnem osnovanju slovenskega šolstva in pravičnem nastavljanju slovenskih uradnikov.

Državni zbor.

V četrtek dne 17. t. m. se je začela obravnava zaradi razmer na železnicah, posebno zaradi zadnje pasivne rezistence.

Da poslanci pregledajo nagodbo, se je določilo dne 18. t. m., da se le v torek 22. oktobra začnejo obravnavati nagodbo v zbornici.

V seji dne 18. t. m. se je nadaljevala obravnava o zadnji pasivni rezistenci na severnih železnicah. Železniški minister je izjavil, da hoče vlada nadaljevati poddržavljenje železnice.

Socialdemokrati so vložili vprašanje na ministra za deželno brambo zaradi mučenja nekega vojaka. Podmaršal Latscher je v zadregi tako nerodno odgovarjal, da je vzbudil splošno nezadovoljnost. Vsled tega je baje njegovo stališče omajeno.

Za kraje, kjer je pomanjkanje krme, so vložili poslanci Slovenskega kluba nujne predloge za podporo.

Poslanec Pišek je vložil peticojo, da se na kolodvoru v Hočah sezida skladišče za vozno blago, se izpelje železnica iz Maribora v Hajdin-Ptuj, in da se vsaj do spomladi vpelje nov osebni vlak ob 3/3. uri popoldne iz Maribora.

V seji dne 22. t. m. se ni prišlo do prvega branja nagodbe, ker je morala zbornica prej rešiti več nujnih predlogov: zaradi podražanja premoga, zaradi kartelov, zaradi podražanja živil, zaradi polne ločitve od Ogrske itd.

Poslanec dr. Benkovič in Grafenauer sta interpelirala radi rabe slovensčine na žel. progji Celovec-Trst.

Politični ogled.

— Na Ogrskem je bila nagodba kaj slabo sprejeta. Zagrizene Madžare grize zvišanje kvote. Pravi, da bi samo v tem slučaju privolili v to zvišanje, če bi dobili lastno državno banko.

— Nova vojska. — Nekateri listi poročajo iz New-Yorka: List „Sun“ je objavil dolgo brzojavko iz Washingtona, v kateri se razpravlja, s koliko naglico se Roosevelt pripravlja na vojno z Japonsko. List pravi, da odpotuje vse ameriške brodogovje na Filipine, kamor pošiljajo tudi

Podlistek.

Nič ni tako skrito, da bi ne bilo očito.

Poslovenil I. V. Listmarek-Gerlovski.

(Konec.)

Cigane mi odpravite, cigane! vpije grof od jeze zarudel.

Katere cigane, kje so in kaj so zakrivali?

Ali so kaj zakrivali, kaj to meni mar! Proč ž njimi, pravim, proč! Ne poznate teh psov, v glavi se mi vrti — proč ž njimi — proč!

Pa kje so vendar? Ne vem, kje naj jih iščem!

V gozdu, na oni strani nizkega travnika pri velikem hrastu.

Dobro, poiščim jih in potem določim potrebno!

Da odstranite druhal do večera čez mejo mojega sveta, sicer —

Skoro vzdihovaje je govoril grof te besede, pot mu je stal na čelu in opotekaje se, šel je nazaj v grad.

Majal je z glavo uradnik, ko je gledal za odhajajočim grofom. Bog ve, kaka skrivnost tare grofovo dušo! Kdor ga je prej poznal, ubogega plemeniča, preganjanega in nadlegovanega od upnikov, bil je najveselejši in najživahnejši — in nasprotno sedaj!

Res je bil prežalosten dogodek, nagla, strašna smrt brata in njegove družine; a mlajšemu bratu je prinesla nesreča vendar le srečo, bogastvo in lepo posestvo — a le malo uživa od tega — res čudno, neumljivo!

Niti slutil ni, kako se bode to neumljivo v kratkem najstrašnejše pojasnilo!

Ali so neki to oni strašni cigani, dejal je uradnik smehljaje, ko je zagledal pod velikim hrastom dva slovaška loncevezca sedeti in uživati svoje skromno kosilo.

Stopil je k njima in zahteval potne liste. Stefan — zakaj ta je bil s svojim varovancem — podal mu je v usnje zaviti papir.

Jakoš Modroki in njegov sin Sandor, čita uradnik in pogleduje moža.

Slovaka sta? vpraša naposled.

Da, odvrne Stefan; v strahu je obračal obraz, zakaj lahka rudečica ga je oblila radi laži.

Od česa živita?

Od svoje obrti.

In česa iščeta na svetu Pioskovem?

Dela iščeva, odgovarja Sandor.

Gospod grof vaju ne trpi tukaj in mi je naročil, naj vama povem, da morata zapustiti njegova tla in sicer takoj.

Gospod grof naju nima pravice odganjati, ugovarja Sandor.

Hm, to bomo videli. Gospod grof je mogočen mož.

Gospod grof je pa tudi gotovo pravičen mož, in midva sva prišla posebno zato sem, da ž njim govoriva, pravi Stefan.

Ta sklep le opustita. Že ko vaju je videl, razjarjen je bil tako, da vaju napodi s psi od grada, kakor hitro se prikažeta ondi.

Kdo naju je videl? Grof naju je videl?

Da, on mi je ukazal, naj vaju preženem z njegovega sveta.

O gospod, pomagajte nama, da zmaga pra-

vica, klical je Stefan in se vrgel pred sodnika na koleni.

Uradnik je stopil korak nazaj in osupnjen gledal klečočega.

Ustanite, pravi, in povejte, kaj želite! Tako malo ste vi loncevezec, kakor Slovak. — Vi ste Poljak.

Da, gospod! In veste-li, kdo je ta mladenič? To je sin grofa Bruna Pioskove, ki je izginil pred desetimi leti ob silnem požaru.

Ali bledete, ali ste pa slepar, ostro povdarja uradnik, mladi grof Sandor je bil tudi umorjen v oni grozni noči, kakor njegovi stariši.

Ne, mladi grof je bežal v sami srajci v gozd, da bi ušel svojim morilcem. Ondi ga je našel pol zmrzlega in pol sestradanega potujoč Slovak in ga je prijazno sprejel kot oče.

In Stefan je povedal uradniku vse, kar se je bilo zgodilo v oni strašni noči.

O gospod, pustite me v grad, sedaj, ko sem ga videl, zjasnil se mi je zopet spomin, vse gledam pred seboj, stopnice vidim, vsak hodnik, vsako sobo, vsak kot zrem pred sabo, in grof Lotar mi pač mora verjeti, da sem njegov netjak! govoril je mladi Sandor.

Premišljeva je hodil uradnik po travniku sem in tja. Pogosto se je ozrl na loncevezca. Dobro je poznal svoje dni grofa Brunona, saj sta bila kot di-jaka celo prijatelja. In ako je pogledal revnega loncevezca, in čim večkrat se je vanj ozrl, tem več podobnosti je našel med njim in grofom.

A kako bo sprejel poročilo o svojem netjaku grof Lotar? Kaj, ako ve grof, da netjak todaj ni bil umorjen, ako ga je danes videl in spoznal?

Ali tvoj rednik ni nikdar poiskal grofa in se potegnil zate?, vprašal je nazadnje mladeniča.

topove velikega kalibra in podmorske mine. Pomoraki upravi japonska in ameriška delata z vso naglico. „Sun“ pravi, da dela Roosevelt take priprave, kakor jih je pred vojno s špansko nasvetoval Mac Kinley.

Maja politična naznanila.

Dne 17. okt. Danes je obiskala cesarja njegova hči nadvojvodinja Marija Valerija Cesarju je danes že mnogo boljše, ker nima več vročine, čeravno nahod ni nič odnehal.

Dne 18. okt. Nocoj je cesar celo noč slabo spal, ker ga je mučil kašelj. Vročina je sicer pojenjala, toda vsled nemirne noči je bil cesar nekoliko slabši. — Francoska vlada je sklenila posoditi staremuhu sultanu Abdul Azizu denar, s katerim mu bo mogoče plačati vojake, da naredi v Maroku red in mir. — V Perziji v okraju Kerman so se pojavili hudi nemiri. Vojaki so upornike užugali. — Na Ruskem v Lodzu so oropali revolucionarji železniško blagajno, v kateri je bilo 22.000 rubljev.

Dne 19. okt. Minolo noč je cesar dobro spal, zato je stanje danes boljše. Cesar se je baje sprehal na zakurjenem hodniku grada. — Govori se, da namerava trgovski minister dr. Fort odstopiti.

Dne 20. okt. Nocoj je cesar slabo spal vsled močnega kašlja. Proti jutru je še le zadremal. Nahod je pojemal in tudi vročine nima več. — General Druže je poslal iz Casablance proti Taderu dve kompanije rekognoscirat. Prišlo je do boja med Marokanci. Francozi so imeli dva mrtva in pa osem ranjenih.

Dne 21. okt. Cesar ni minolo noč dobro spal, ker ima še vedno kašelj. Opoldne se je zopet izprehajal na hodniku. — Perzijski parlament je enoglasno izrekel nezaupnico ministrom, ki so vsled tega odstopili. — Španski kralj je padel s svojim avtomobilom v neki potok. Poškodovan se ni nič!

Dne 22. okt. Minolo noč je cesar prebil sicer mirno, toda spal je malo. Čez dan je bil brez vročine in ker ima dober tek, zato pravijo zdravniki, da je na potu ozdravljenja. — V Maroku se je zopet na slabše zasukalo. Nekega francoskega učenjaka so štiri kilometre od Casablance ustrelili. Četo, ki je šla rekognoscirat, so Marokanci napadli.

Razne novice.

* **Slovenski napisi.** Občinski svet v Celju je prepovedal na tablicah, ki visijo od zida hiš, torej v mestno ozračje, slovenske napise. Celjski Slovenci so se pritožili na deželni odbor, ki pa ni hotel nič storiti. Pritožba je šla dalje na državno sodišče, ki je dne 18. t. m. razsodilo, da je bila ta prepoved protipostavna, ker krši član 19. državnega osnovnega zakona. Slovenski jezik je na Štajerskem deželni jezik in vsled tega se sme v javnosti rabiti ta jezik. — Istotako so sedaj postali nepostavni sklepi občinskih svetov v Mariboru in Ptujju, kjer so tudi prepovedali slovenske napise.

* **S šole.** Nastavljeni sta kot stalni učiteljici: pri Sv. Marjeti ob Pesnici gđ. Romana Osana od Sv. Barbare, v Mozirju tamošnja suplentinja gđ. Antonija Ježovnik. Za učitelja v Hoče je prišel okrajni pomožni učitelj gos. Viktor Gatti.

* **Izvršilne naredbe** za hmeljsko postavo so izšle v državnem zakoniku. Jasen dokaz so, da Roblek ali nič ni storil za hmeljarje, ali pa nič dosegel. Zraven se je izdalo poljedelsko ministrstvo na namestništva posebne odredbe, med katerimi se tudi glasi: Postava daje navodila o zaznamovanju krajev-

nega izvora hmelja. Druge označbe in imenovanja, osobito take, ki se nanašajo na kakovost hmelja, n. pr.: hmelj za ležno pivo, hmelj za točivno pivo, prima-hmelj itd. po novi postavi niso prizadete. Vendar ne morejo biti takšne, da bi lahko nastalo krivo mnenje o krajevnem izvoru hmelja. Po vsebini postave nihče ni vezan, da mora zaznamovati krajevni izvor hmelja. Prosto je torej vsakemu, ali navede krajevni izvor ali ne. Toda če navede krajevni izvor, tedaj mora odgovarjati postavi in izvršilnim naredbam. N. pr. se lahko rabijo naslednja različna označevanja: hmeljski okraj Spodnji Štajer-Savinjska dolina, Južni Štajer-Savinjska dolina, južnoštajerski-savinjski hmelj. Izvršilne naredbe zahtevajo, fla je označba hmelja na ovitku v črnih, neizbrisljivih, na zunanji strani ovitka jasno vidljivih črkah poskrbljena. Pri pošiljkih v balah, vrečah in zabojih morajo črke imeti visokost vsaj 10 cm. Za druge ovoje, n. pr. kakor so običajni pri pošiljkih po 5 kil, ne veljajo te določbe. — Češkim hmeljarjem so izvršilne naredbe premalo ostre in zahtevajo, da še poljedelski minister doda dopolnilne določbe. Ker Roblek ne zasleduje hmeljarskega vprašanja samostalno, opozarjamo ga na to!

* **„Novi Slovenski Štajerc“** napada, kakor je že zadnja naša številka poročala, deželnega poslanca Roškarja zaradi njegovega predloga o regulaciji Pesnice. Zanimivo pri vsej stvari je to, da ima glavno besedo pri „Slov. Štajercu“ dr. Jurtela in da tudi pisajoči urednik sedi v Jurtelovi pisarni. To je lepo tovarištvo med deželnimi poslanci, da napadajo svoje tovariše po listih brez svojega podpisa!

* **Stiger** — kmetski prijatelj. Stiger, ki se v deželnem zboru odlikuje s tem, da molči, je v zadnjem deželnozbornem zasedanju pri neki debati odprl usta in rekel, da je tudi on za to, da se vinu prideva sladkor, t. j. za pančanje. To je na hasek vinotržcem, ne pa kmetom, Stiger je pa sam trgovec, zatorej roka roko umiva.

* **Znamenje napredka.** Ko so češki Nemci začeli izgubljati stališče zaradi vedno večjega napredovanja češkega naroda, je morala nemška liberalna stranka konečno priznati svoj bankrot in izdati proglas, v katerem pozivlja Nemce, naj se uče češko, da jih ne bodo iztisnili iz uradov in zasebnih podjetij, ker se povsod potrebuje češki jezik. Nekaj slihnega čitamo v graških listih. „Tagespost“ piše med drugimi novicami o „slovenskih tečajih“: Posebno važno je za mlade deklice, ki imajo državno službo, fla znajo slovensko. Nemške žene, ki se posvete taki službi, delujejo v nacionalnem smislu, ako se izobrazijo v slovenskem jeziku in ako pomagajo okrepiti nemške predstraže v spodnjih krajih tako, da se naučijo slovensčine in sprejemajo ta mesta. Zveza delavnih žen je uredila za svoje članice slovenski tečaj, ki traja vsak četrtek od 7. do 8. Gospe in gospodične, ki hočejo obiskovati ta tečaj, se nanovo opozarjajo. „Tagespost“ hoče celo stvar zakrinkati in pravi, da bo slovensčina v tem slučaju orodje germanizacije. V resnici se pa gre za to, da so nemške guvernante prisiljene, da se učijo slovensko, ker se slovenski jezik vedno bolj širi in hče vsak, da njegov otrok zna slovensko.

* **Križi iz kužnih časov.** Nek dopisnik iz gornjeradgonskega okraja pozivlje v zadnji številki „Sl. Gospodarja“ odoinega graščaka in Zgodovinsko društvo, naj eden ali drugi preskrbi, da se popravi kamenit križ ob ptujski cesti, ki je še iz časov, ko je razsajala kuga. Hvalevredno je od g. dopisnika, da se brijga za domače starine, toda vodstvo Zgodovinskega društva, ki ima med drugim namen, čuvati domače zgodovinske spomenike, ne more iz takih

splošnih dopisov vedeti, v kateri občini ali župniji se nahaja kak križ ali drugi spomenik, ki je v nevarnosti, da se podre, še manj pa je društvu mogoče, morda na svoje stroške poskrbeti vse popravke pri takih spomenikih.

V tem oziru pa je Zgodovinsko društvo pripravljeno, dati potrebne nasvete pri takih spomenikih; pri javnih, kakor so cerkve itd. je itak treba vprašati prej c. kr. centralno komisijo na Dunaju. Glede raznih spomenikov pa priporoča društvo sledeče:

1. Ne pustite, da se podrejo in izginejo stari, četudi večasi priprosti spomeniki ob cestah, na tratih, ob razkrižjih itd. Tak spomenik je večasi pričr važnih dogodkov tistega kraja.

2. Odbor Zgodovinskega društva ne more vedeti, kje na širnem Spodnjem Štajerskem je kak tak spomenik v nevarnosti, zato naj v svojem kraju skrb družveni udje in zlasti še poverjeniki. Če se opazi, da je spomenik kaj poškodovan ali je v nevarnosti, da se podre, naj se hitro poskrbi, da se pravočasno popravi; stroški so itak majhni, če spomenik ni prehuo poškodovan.

3. Če je spomenik lastnina kakega posestnika in ga sam noče popraviti, naj domačini toliko vržejo skupaj, da se popravi. Če pa bi tudi tega ne hotel dovoliti, naj se naznani reč Zgodovinskemu društvu, ki bo storilo potrebne korake pri oblastvih, da se taki spomeniki ne zatrejo.

4. Če spomenik treba obnoviti, naj se strogo pazi na to, da se kolikor mogoče ohrani stara oblika, zlasti slike, napisi, izklesane podobe itd.

V vsakem kraju se bo gotovo našel kak razumen mož, ki bo pazil na to, da starodavni spomeniki žalostnih ali veselih časov ne izginejo. In domačini bodo gotovo rači dali par vinarjev, za popravo.

* **Zadružni tečaj v Mariboru.** Zadružna zveza v Ljubljani namerava prirediti zadružni tečaj v Mariboru, v katerem se bode poučevalo knjigovodstvo in vse za vodstvo posojilnic in drugih zadrug potrebno. Kdor se za ta tečaj, ki bo trajal več dni, zani-ma, naj pošlje svojo prijavo Zadružni zvezi v Ljubljani in ob enem naj naznani, kateri čas se mu zdi najprimernejši; po večini prijav se bo določil čas. Priporoča se, da se tega tečaja udeležijo po možnosti ne le gospodje duhovniki, ampak tudi inteligentnejši kmečki mladeniči, katerim se bodo najbrž delile podpore za obisk tečaja.

* **Tržne vesti.** Pričetek tedna nam je prinesel jako krepko tendenco in vzdigajoče cene, ker je suša nagajala. Zdaj smo dobili več dežja kot preveč. Tendenca je oslabela, cene so nekaj vinarjev padle. Inozemski trgi so istotako oslabei. Sprva se je pokazalo nekoliko življenja na tržiščih, kupci so se vkljub visokim cenam zanimali za blago, posebno rž je imela dobre odjemalce. Ponudbe pa so bile skromno omejene v prvi vrsti na drugo roko in zato so morali reflektanti plačevati najvišje cene. Dež je, kakor omenjeno, položaj nekoliko izpremenil. Promet je vedno in enako nezaten. — Pšenica. Ponudbe skromne, kupci sprva živahni, kar je povzročilo dviganje cen, potem so se rezervirali, tendenca je oslabela, promet majhen. — Rž je vživala več zanimanja kakor pšenica in si je v ceni več pridobila. Konečno je pa tudi morala za nekaj vinarjev odnehati. — Oves je postal slabiji za nekaj vinarjev, promet majhen. — Turšica je sledila drugim, cena in tendenca stalna. — Moka. Konzum se je začel bolj zanimati za blago, vendar kupuje le najnujnejše, dolgorokih sklepov ni. Nakup se omejuje na temnejše vrste, fine

Oče Jakoš je nekočkrat prosil, da je pisal domači župnik grofu, a ni dobil nikdar odgovora, da, gospod župnik je celo nekaj rekel — pa saj je to golo obrekovanje, ne morem in ne smem ponavljati.

Kaj je rekel gospod župnik? Ako ti hočem pomagati, moram vse vedeti!

Dejal je, in spreletavale so Sanflorja razne barve, dejal je, da se govori, ruski uporniki so napadli grad na grofa Lotarja prigovarjanje in njegov sluga Ivan umoril je grofa Brunona in njegovo soprogo.

Obtožba, ta je huda, katere ni mogoče dokazati. A poskusiti hočem — predstavil te bodem grofu, a ne tako, ne v tej obleki. Pojdita proč, na oni strani tega gozda je gostilna, tja pojdita in se skrijta, dokler vama ne pošljem obleke ali je sam ne prinesem. Naročim vama tudi tedaj, kedaj pridita v grad.

v.

Grozno je, skoro neverjetno! In vendar — zakaj se mi oglašča v srou glas, ki potrjuje! Bodemo videli. Iz svojih dijaških let imam še baržunasto obleko, v tej bode mladenič res podoben grofu Brunonu — v tej ga predstavim grofu Lotarju in opazujem, kak vtis napravi nanj.

Jesenska megla je legla na ravnino, tema je zgodaj nastopila, v gradu so se prikazale že prve luči.

Ob tem času je navadno igral grof Lotar s svojim sodnikom šah. Tudi danes je poslal Ivana poni.

Ko je stopil Ivan v sodnikovo sobo, zagledal je takoj mladeniča, slonečega ob mizi.

Osupnil je služabnik in grozno viknil: Mladi grof!

A tudi Sandor je zaklical: Ta je! Ta je umoril mojega očeta in vrgel mater v ogenj, ta me je preganjal daleč v gozd!

Ivan je bil pobit po teh gromecih besedah, stegnil je roke in ječjal: Milost, usmiljenje, storil sem, kar mi je zaukazal grof Lotar!

A kakor bi se nagloma zavedel, kaj je izdal, planil je proti vratom, a bile so zaklenjene in dva sodnijska služabnika sta ga prišla.

Skrbita, da vama ne uide!, klical je sodnik in se podal s svojim varovancem k grofu.

Ta je bil že nevoljen: Kje je neki bore pisač tako dolgo, in tudi Ivana ni, jezil se je in v tem izpraznil kupico za kupico.

Nenadoma se obrne na pol proti vratom in omahne, zakaj med vrati se je prikazal mladi Sanflor, živa podoba njegovega brata.

Brunon!, klical je, Brunon, duh mojega umorjenega brata, proč, proč, jaz te ne prenesem! Jaz tega nisem storil, in ko sem dal vrazjemu Ivanu ta ukaz, nisem mislil, da bode v resnici ta zločin storil!

Padel je na kolena, obraz mu je bil smrtnobled, usta so se mu penila:

Dolgovi so to storili, dolgovi! Lahkoživnost je draga, zelo draga, in jaz nisem imel denarja, in brat ga ni dal! Toda življenje, kakoršno je bilo moje zadnjih deset let — rajši stradam in beračim, rajši vse trpim, kot take muke!

Nenadoma se ozre:

Kje je Ivan — vrazji sin! Naj čuti tudi on te muke, a zloba nima vesti, njemu ni nič na tem!

Ivan je že zavarovan, in prav žal mi je, gospod grof, da moram tudi vas prijeti!

Ha, dobro ste jo izvedli, bore pisač, a odpustite! Glejte, kako umira morilec brata!

Predno je mogel uradnik ubraniti, potegnil je grof izza pasa samokres in poglal si kroglo skozi sence.

Ker je Ivan priznaval svoj zločin, dosegel je mladi grof lahko svoje pravice.

Ivan je pripovedoval, da se je bil obrnil grof Lotar v svoji obupnosti, pritiskan od upnikov, pogosto na svojega brata, a ta ga je vedno zavračal.

Nekdaj je bil silno razjarjen in dejal je, da bi za vedno s poti spravil brata, ako bi bil pred njim. Ivan je imel ravno tako jezo na grofa Brunona, češ, da ga je nekaj kaznoval z bičem, in tako se je ponudil grofu Lotarju, da pogubi brata.

Ako nastane na Ruskem zopet kak upor, prav lahko pridero uporniki na grad Pioskovo, dejal sem grofu Lotarju in on mi je prikimal z glavo ter rekel: Stori, kar hočeš, tako pasje ne bom živel.

Ko pa sem storil, kar je želel, na poti sem mu bil vedno — takim gospodom naj nikdo ničesar ne stori, ker ne poznajo hvaležnosti.

Niti najmanjšega kesa ni kazal Ivan med svojim pripovedovanjem, umrl je tudi neskesan na vislicah.

Soproga grofa Lotarja je povedala, da je izpovedal njen sprog svoj zločin v sanjah. Ko ga je drugo jutro izpraševala, mučil jo je grozovito.

Toliko pogumna ni bila, da bi soproga naznanila sodniji, a tudi živeti ni mogla več z njim, zato se je dala popolnoma ločiti.

Grad Pioskova ima zopet svojega gospodarja: tudi Stefan biva tam s svojo družino in nadzoruje gospodarstvo.

Le vesele obraze gledaš sedaj v gradu, ker je iz grada izginil zlobni duh slabe vesti!